

אוצר הלכות

עשרה בטבת שהל בערב שבת - תשפ"ה

על פי פסקי מרנא "השבט-הלוי" זצוק"ל
שנאמרים בביהמ"ד "שבט הלוי" אחוזת ברכפלד - מודיעין עילית
ע"י הרב אלטר אליהו מרמורשטיין שליט"א
ראש כולל ישועות יעקב ומח"ס המינים המהודרים

דיני התענית

טעם התענית

א. ביום זה החל המצור על ירושלים ומוזה נמשך החורבן. ולכן תיקנו חכמינו ז"ל לצום ביום הזה, כדי לעורר הלבבות. כתב הרמב"ם הל' תעניות (פ"ה א) "יש ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן, כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה, ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה, עד שגרים להם ולנו אותן הצרות, שבזיכרון דברים אלו נשוב להיטיב" וכו'.

ליל התענית

א. [1]הרוצה לאכול קודם שיעלה עמוד השחר [2] לאחר שישן שינת קבע [3], יתנה קודם השינה שרוצה לאכול קודם עלות השחר [4] (שו"ע סי' תקס"ד ס"א, משנ"ב סק"ו). שתיה [לא משקה המשכר] - לכתחילה יתנה גם כשרוצה לשתות, ואם שכח להתנות מותר לו רק לשתות (משנ"ב סק"ה, שעה"צ סק"ז). האוכל פת או מיני מזונות יותר מכביצה - יאכל עד חצי שעה קודם עלות השחר (משנ"ב סי' פ"ט סק"ז). ופירות מותר עד עלות השחר (סי' רל"ב ס"ג). והביא המשנה ברורה (שם סק"ה) בשם הזוהר הק' דאף הקם בחצות הלילה - לא יטעם קודם התפילה, ובמקום הצורך מותר.

מדיני התענית

א. לא יטוף פיו בתענית ציבור (סי' תקס"ז ס"ג), ובמקום צער מותר. רק שיזהר ביותר לכפוף ראשו ופיו למטה בכדי שלא יבואו המים לגרונו (משנ"ב סי' תקס"ז סק"א). וכן מי שיש לו בפיו ריח רע ורוצה לצחצה שיניו כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ד סי' ק"ט) שאם יש לו מזה צער - מותר לצחצחן [ויזהר שלא לבלוע כלום].

ב. שכח שתענית היום, ולקח מאכל וברך עליו, ונזכר מהתענית - יאמר ברוך שם כבוד מלכותו וכו' (שע"ת סי' תקס"ח סק"א, דעת תורה סק"א, הגריש"א זצ"ל אשרי איש פס"ז אות ב).

ג. אם שכח ואכל או שתה, אף אם אכל כזית או שתה מלא לוגמו (רביעית), כדיעבד משלים תעניתו, וא"צ להתענות יום אחר (סי' תקס"ח משנ"ב סק"ח).

ד. אף מי שפטור מלהתענות, מכל מקום לא יאכל מעדנים רק כפי הצורך [5] (משנ"ב סי' תק"נ סק"ה). וטוב שיפדה התענית בצדקה (מטה אפרים סי' תר"ב ס"ג).

דינים לחזן

ה. חתן בשבעת ימי המשתה חייב להתענות (ביאור"ל סי' תקמ"ט ד"ה הכל חייבים וכו', משנ"ב סק"ב).

ו. חתן שנישואיו הם לאחר עשרה בטבת, וחלש כדי לצום תוך תקופה קצרה ב' פעמים - יצום בעשרה בטבת, ויסמוך על זה גם עבור התענית שלפני הנישואין, ולא יתענה [6] שוב ביום החופה [7].

תפילות היום

תפילת שחרית

א. מתפללים תפילת שחרית כבכל יום, וכשהש"ץ חוזר התפילה אומר 'עננו' קודם ברכת רפאנו. וחותר ברוך אתה ה' העונה לעמו ישראל בעת צרה. שכח הש"ץ לומר עננו והמשיך ברכת רפאנו, אם אמר רק ברוך אתה, בלא שם השם של רפאנו - יחזור לומר עננו. ואם כבר אמר ברוך אתה ה',

[1] יש הנוהגים "ניטל" בגלל חגאות הגויים בתאריך הלועזי ליל 25 בדצמבר למ', אולם דעת מרנא השבט הלוי זצ"ל שבארץ ישראל לא נהגו 'ניטל'. סיפר א"מ הגרא"צ שליט"א שפעם בשיעורו הקבוע ביום חמישי בלילה שחל בליל ניטל, אמר רבינו זצ"ל שהיות ויש שנהגו 'ניטל' היום לכן אסיים בשבילם את השיעור חמש דקות קודם.

[2] עלות השחר הוא 72 דקות (במעלות) קודם הנץ החמה הנראה, כך נקט מרנא השבט הלוי זצ"ל. לתשומת לב - בהרבה לוחות בא"י, מודפסים עלות השחר 90 דקות (במעלות).

[3] שינת קבע - הוי על מיטתו, ואפילו כשישן עם בגדיו (שו"ת מהרש"ם ח"ג סי' של"ז, ושו"ת מנחת יצחק ח"י סי' יז). וע"ע בספר אשרי ישראל בסוף הספר תשובה כ"ח. ושינת עראי - שמתנמנם על אצילי ידיו ואפילו בלילה (משנ"ב סי' מ"ז סק"ג).

[4] ומי שרגיל לשתות במשך הלילה - א"צ להתנות.

[5] כתב במטה אפרים סי' תר"ב ס"ב: "יאכל בצנעה ויאכל רק מה שצריך... כי די לו בזה שכל העולם כלו רעב והוא שבע", עכ"ל. ראיתי בס' שמחת ישראל שהביא בשם א"א (בוטשאטש, סי' תרפ"ו) שכ' בזה"ל: "ומ"מ ימעטו קצת באכילה ושתיה לכלול את עצמן עם הציבור".

[6] מכל מקום ביום החופה ימעט בתענוגים, ולא ישתה יין כדי שתהא דעתו מיושבת עליו (קיצושי"ע סי' ג).

[7] הליכות שלמה פי"ג הל' י"ג.

ב. לאחר חזרת הש"ץ אומרים תחנון ונפילת אפים, אבינו מלכנו, וסדר הסליחות של עשרה בטבת^[9]. ובסיומן אומר הש"ץ חצי קדיש. ואח"כ קוראים בתורה "ויחל". ואח"כ ממושיכים בסדר התפילה כרגיל בכל יום.

ג. כשיש באותו מניין חתן או בעל ברית, אין נופלין על פניהם. והוא כוונת המשנ"ב שכתב (סי' קל"א סקב"ח) שמניחין קצת (הגר"ח קניבסקי זצ"ל - באישי ישראל אות ר"ל). והמנהג^[10] הוא שאף בסליחות מקצרים ואומרים עד "לה" אלו קינו הרחמים והסליחות". והחתן ובעל ברית עצמם לא יאמרו כלל סליחות (שע"ת סי' קל"א סקט"ו, קצות השלחן סי' כ"ד סקב"ח).

ד. מנהג קהילות הונגריה וכן כמה מקהילות החסידים שאין אומרים אבינו מלכנו בתענית ציבור (מבית לוי).

עשרה בטבת שחל בערב שבת

עשרה בטבת שחל בערב שבת יחול בפעם הבאה בשנת תשצ"ה

הכנות לשבת

א. בכל תענית ציבור אסור לטעום את המאכל אף אם יפלוט מיד. אמנם בערב שבת אם צריך לדעת האם חסר מלה ותבלין במאכלי שבת, מותר לטעום ולא לבלוע, ויפלוט מיד (שו"ע סי' תקס"ז ס"א משנ"ב סק"ו). ואין צריך לברך לא לפני הטעימה ולא לאחריה^[11].

ב. ואם המאכל היה בשרי אינו נהיה בשרי (יו"ד סי' פ"ט ס"ג, דרכ"ת סק"י, מעדני השלחן סק"ד).

ג. מותר לרחוץ בחמין ביום זה מפני כבוד השבת [אף שבשאר צומות^[12] כתב המשנה ברורה (סי' תקנ"ג סק"ו) שבעל נפש יחמיר ע"ע שלא לרחוץ].

ד. מותר להסתפר לכבוד השבת (רוח חיים - לרבי חיים פלאגי סי' תקס"ו סק"ד, מבית לוי).

ה. אין לשמוע מוזיקה ביום התענית, כיון שהוא יום צרה. ואין זה בכלל הדברים שהותרו לכבוד השבת (קיצוש"ע סי' קכ"ב ס"א, נטעי גבריאול פ' ס"ו).

ו. אלו שמשמיעים ניגוני שבת^[13] לפני זמן הדלקת הנרות, היות והוא רק כדי להכריז על זמן כניסת השבת מותר^[14].

מנחה בערב שבת

א. אומרים עננו בתפילת מנחה. וגם המתפללים מנחה סמוך לשבת אומרים עננו.

ב. בערב שבת, אין אומרים תחנון ונפילת אפים במנחה (משנ"ב סי' תקנ"ג סק"א). וכן אין אומרים אבינו מלכנו.

ג. כהן - אף אם כבר קיבל עליו שבת, מותר^[15] לו לישא כפיו במניין שמתפללים מנחה^[16].

ד. הכהנים שנושאים כפים במנחה [בא"י], יזהרו שלא לקפל טליתם לאחר שקיעת החמה (קיצוש"ע סי' פ' סצ"א). ויש קהילות שאין נושאים כפים במנחה. ויאמר הש"ץ או"א ברכנו וכו'.

ה. אם לא היה מניין בתפלת המנחה, ולא קראו בתורה, וכבר קיבלו שבת - אינם יכולים להצטרף למניין לקריאת התורה^[17].

קבלת שבת ומעריב

א. המקפיד על זמן ר"ת בזמן צאת הכוכבים, יכול להתפלל מעריב במוצאי התענית קודם צאת הכוכבים דר"ת. וז"ל מרנא שבט הלוי זצ"ל: "וכך קיבלתי להתפלל במוצאי תענית מעריב מוקדם יותר, וכך אני נוהג בבית מדרשי", עיי"ש^[18].

[8] אם שכח לומר גם בשומע תפילה, אפילו נזכר קודם שהתחיל רצה, שוב לא יאמר אלא רק לאחר סיום שמו"ע ובלא חתימה (משנ"ב שם סקי"ט). ובשו"ע הרב סק"ה כתב "אומרה ברכה בפני עצמה". אם לא היו עשרה מתענים בביה"כ ונכנסו אחר רפאנו, אומרה בשומע תפילה וחותרם "בא"י העונה בעת צרה ושומע תפילה". שועה"ר הנ"ל.

[9] סדר הסליחות: לנוסח ספרד - קודם אומרים תחנון [אלקינו ואלקי אבותינו וכו' ואח"כ אשמנו וכו' א-ל ארך אפים וכו' ונופלים על פניהם] ואח"כ אומרים הסליחות, ומתחילים כי עם ה' החסד ולא אומרים שוב א-ל ארך אפים, ואח"כ אומרים זכור רחמיך וכו' ולא אומרים שוב או"א אשמנו, וחוזרים לומר שומר ישראל ובשני וחמישי והוא רחום, עד הסוף. לנוסח אשכנז - סליחות, אבינו מלכנו, בשני וחמישי והוא רחום. ואח"כ נופלים על פניהם.

[10] בלוח א"י.

[11] סי' ר"י ס"ב, ועיי"ש ביאור ל"ד"ה עד רביעית.

[12] חוץ מת"ב ויוה"כ שאסור מעיקר הדין.

[13] יש לדון האם מותר לתת לילדים מיני מתיקה בערב שבת שידוע שיאכלו זאת קודם שקיעת החמה ביום התענית. אף מי שפטור מלהתענות, מכל מקום לא יאכל מעדנים רק כפי הצורך (משנ"ב סי' תקנ"ג סק"ה). או די"ל גזירת התענית, וצ"ע.

[14] שמעתי מהגר"י זיכרמן שליט"א, וכן שמעתי מהגרש"א שטרן שליט"א.

[15] מי שקיבל שבת האם יכול להצטרף למניין שמתפללים מנחה - שמעתי מהגר"מ סירוטה שליט"א שמי שקיבל עליו שבת לא גרע מישן, שכתב עליו השו"ע (סי' נ"ה ס"ו) שמצטרף למניין. ועיין במשנ"ב (סקל"ג) שנשאר בצ"ע אם אפשר לצרף ישן בקריאת התורה ונשיאת כפים.

[16] אע"ג דקיבל שבת וא"כ הוי לילה ואין יכול לישא כפיו דאין נ"כ בלילה? כתבו האחרונים (תהלה לזרד סי' רס"ג סק"ח, ושו"ת ארץ צבי סי' ח'), דדוקא בקבלת שבת על ידי דיבור כמו עניית ברכו, או ע"י מעשה הדלקת נרות אז מונע ממנו לישא כפיו, אבל תוספת שבת שאדם קיבל בלבו, אינו מונע ממנו. עוד יש אומרים (שו"ע הרב רס"א קונט"א סק"ג בד"ה ולפי מ"ש עיי"ש, דגמ"ר ס"ס רס"א, ומשמרת שלום (קידונוב) סי' כ"ו סק"ג), שאפילו אם קיבל תוספת שבת בפיו, הואיל ולא קיבל עליו קדושת השבת, מותר לו. אבל אם אמר ברכו של תפילת מעריב אינו יכול לישא כפיו דהוי קבלת שבת ממש, ואפילו הכי צריך להמשיך לצום עד צאת הכוכבים (עפ"י משנ"ב סי' רמ"ט סק"א. ולענין תענית ציבור דלאו

בדידה תליא מילתא, צריך להשלים התענית עיי"ש). ואם יש כבר כהן ורוצים לצרף כהן שני כדי שהיה ברכת כהנים דאורייתא, עיין בספר חשוקי חמד להגר"י זילברשטיין שליט"א (בכורות ס"א עמוד תרס"ט), דיחיד שקיבל עליו שבת בתפלה ישא כפיו ולא יברך. והביא ראייה מסי' ל' ס"ה ומשנ"ב סקי"ז לענין מי שקיבל שבת ונזכר שלא הניח תפילין עיי"ש.

[17] ע"פ שו"ע סי' רס"ג סט"ו, וכן הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל, חשוקי חמד מגילה ל' ע"א.

[18] שו"ת שבט הלוי ח"ו סי' ע"א.

קידוש - מוצאי היום

ב. אלו הנוהגים שלא לקדש בין שעה שש לשבע (ע"פ המג"א סי' רע"א סק"א), בשבת שלאחר התענית אין להקפיד^[19].
ומובא בשם הרה"ק רבי שמעון מיערוסלאב זצ"ל, שכשהיה מקדש בין שש לשבע היה אומר אב הרהמים שאומרים קודם קריאת התורה^[20].

ג. אסור לשתות קודם קידוש, ואפילו מים. אבל אם רוצה לרהוץ פיו קודם קידוש - מותר, דאינו מכוון להנאת טעימה^[21].

ד. אשה שקשה לה להמתין לבעלה עד שיחזור לאחור התפילה, יכולה לקדש לעצמה ולאכול מיני מזונות^[22].

שתיה לאחר קידוש קודם הסעודה

א. המקדש על היין צריך לשתות מלא לוגמיו (רוב רביעית) כדי לצאת חובת קידוש^[23].

ב. לכתחילה אין ראוי לשתות שאר משקים מיד לאחר הקידוש, לפי שכתב הרמ"א (סי' רע"ג ס"ג) "שצריך לאכול במקום קידוש לאלתר או שיהא בדעתו לאכול מיד"^[24].

ג. המקדש על היין^[25], ורוצה לשתות שאר משקים לאחר הקידוש, ראוי לכתחילה שיהיו המשקים לפניו בשעה שמברך על היין^[26]. ולכל הפחות שיהיה בדעתו לשתותם. ואז ברכת הגפן של הקידוש פוטרת את שאר המשקים^[27] (סי' קע"ד ס"ב משנ"ב סק"ג).

ד. שמע קידוש מאחר, וטעם מעט מהיין [פחות ממלא לוגמיו] - דעת שו"ע הרב (ס"ד), ודרך החיים^[28], דאינו צריך לברך על המשקים, כיון דנפטר בברכת היין^[29]. ומ"מ נכון שיברך על מעט סוכר וכדו' ברכת שהכל (ביאור"ל סי' קע"ד סוף ד"ה יין פוטר).

ה. שמע קידוש ולא טעם מהיין, צריך לברך ברכה ראשונה על שתיית שאר משקים.

ו. שמע קידוש ולא היה בדעתו לשתות איזה משקה, אזי בכל אופן צריך לברך ברכה לפני השתיה.

ברכה אחרונה

א. השותה מים או שאר משקים אחר קידוש, ובירך עליהם שהכל - כגון שלא טעם מהקידוש, אם שותה גם בתוך הסעודה, ברכהמ"ז פוטרת, ואין לברך ברכה אחרונה על המשקים (ביאור"ל ד"ה אפילו). ואם אינו שותה בתוך הסעודה, אין ברכהמ"ז פוטרת, וצריך לברך ברכה אחרונה במיוחד על המשקים, ואפילו אם נזכר לאחר ברכהמ"ז צריך לברך אז (שו"ע הרב סי' רע"ב סי"ג, ומשנ"ב סי' קע"ד סק"ה).

ב. אם שתה משקים ולא בירך עליהם - כיון שיצא בברכת הגפן של קידוש וטעם מהיין, אזי גם אם שתה בתוך הסעודה אינו פוטר המשקים שלפני הסעודה, וצריך לברך ברכה אחרונה במיוחד על המשקים (שו"ע הרב סי' רע"ב סי"ג, ועיין משנ"ב סי' קע"ד סק"ה). אלא אם כן מזמן על הכוס או מברך ברכהמ"ז על הכוס שאז הברכה אחרונה שיברך על היין יפטר גם את המשקים שלפני הסעודה (שו"ע הרב ס"ם). ואם מכוון בפירוש בברכהמ"ז לפטור המשקים, מועיל (משמע מביאור"ל ד"ה וכן).

ג. אם שתה משקים המעוררים תאוות המאכל (ולאו דוקא יי"ש^[30]) בכל אופן אין צריך לברך אחריהם, דכיון דשייכא לסעודה ברכהמ"ז פוטרתם (משנ"ב סי' קע"ד סק"ה).

שתיה חלבית ומזונות קודם הסעודה

א. במקום שמרגיש צורך לשתות קפה וכדו' עם חלב קודם סעודת שבת - הבשרית, מותר, ואינו צריך להמתין אח"כ, אלא יכול ליטול ידיו מיד

[19] ליקוטי מהרי"ח. ועיין שם שכתב שכשיש לו אורחים רעבים, לא ימתין מלקדש. שגדול מתנת עניים שמהפכין מידת הדין לרחמים. מרנא השבט הלוי זצ"ל נהג לעצמו להמתין מלקדש בין שש לשבע, אבל כשהיו אורחים מסובין על שלחנו לא המתין מלקדש בין שש לשבע. וכן לא דרש ברבים על זה (מבית לוי). בנטעי גבריאל פ' ס"ג הביא שהרה"ק האמרי חיים מוויניץ זצ"ל, כשקידש בין שש לשבע אמר אב הרחמים הנ"ל. - מובא על הרה"ק המפורסם בגדלותו בתורה ויר"ש ומידת האמת רבי אברהם שלום מטסראפקוב בן הרה"ק משינאווא זצ"ל, שנכנס פ"א לעריכת השולחן בביל שבת ועשה מיד קידוש קודם הזמירות (סי' דברי שלום עמי תצ"ו).

[20] ליקוטי מהרי"ח (זמן הקידוש).

[21] שו"ע סי' רע"א ס"א משנ"ב שם סקי"ג.

[22] ועיין הערה מספר 46.

[23] סי' רע"א ס"ג. אם אינו יכול לשתות, עיין בס' רע"א ס"ד אם ישתה המקדש מעט, ואחר ישתה מלא לוגמיו, עיי"ש. ועיין בית יוסף ער"ב ס"ט. ובשו"ע הרב קונט"א סי' כ' דיכול לקדש ולשתות מעט וישתה אחר מלא לוגמיו. ועיין משנ"ב סקע"ג ובשעה"צ סקע"ה עיי"ש.

[24] ועוד טעם, דעי"ז מכניס עצמו לספק ברכות כפי המבואר לקמן, עיין שו"ע הרב סי' קע"ד סק"ד, וביאור"ל ד"ה יין.

[25] סי' קע"ד ס"ב משנ"ב סק"ג. אולם נסתפקו האחרונים האם מיץ ענבים פוטר גם כל מיני משקין, משום שאינו חשוב כמו יין, שהרי אינו משמה, אולם לאידך גיסא הרי קובע ברכה לעצמו. השבט הלוי (חיי"א סי' מ"ט) הסתפק מאוד בזה. דעת הגרי"ש אלישיב זצ"ל שראוי לחוש שאינו פוטר את המשקים (שבות יצחק פסח פ"א). ודעת הגר"ש ז' אויערבך זצ"ל שמ"ץ ענבים דינו כיון (הלכות שלמה פסח, פ"ט הערה 76).

[26] ואם לא היו לפניו, כתב המשנ"ב שצריך לברך. והביא את דעת שו"ע הרב דאם היה דעתו עליהם אין צריך לברך, כיון שנפטר בברכת היין (משנ"ב שם סק"ג, ועיין שו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ט"ז).

[27] ולכתחילה צריך לשתות מהיין לכל הפחות מלא לוגמיו (ביאור"ל סי' קע"ד ד"ה יין).

[28] הלכות שבת דין קידוש על היין בביתו הלכה כ', ושו"ת שבט הלוי ח"ג סי' ט"ז.

[29] עיין בביאור"ל שהביא את החיי אדם דברכת היין שפוטר שאר מיני משקין הוא דווקא כששותה יין בקביעות, אבל בשותה כוס אחד או שנים אינו פוטר. והכרעת הביאור"ל דכששותה מלא לוגמיו פוטר. וכתבנו למעלה כדעת השו"ע הרב ודרך החיים, כיוון ששמעתי מהגר"מ סירוטה שליט"א דנקטו כן להלכה למעשה. ועיין במכתבו של הגר"ע הלוי ואזנר שליט"א בסוף הספר. דעת מרנא השבט הלוי זצ"ל דצריך מלא לוגמיו.

[30] וכן השותה קפה חלבי, גם אינו צריך לברך לאחריה (מור"ג הגרי"מ שטרן שליט"א במכתבו אלי). ועיין בערוך השולחן סי' קע"ד סק"ו, שכ' דקפה

נמי דומה ליין ויי"ש עיי"ש. וע"ע בביאור"ל סי' קע"ד ד"ה 'ואפילו' שכ' בשם החיי אדם 'דאפילו במים הדין כן, דאם הוא צמא

הרבה ואינו תאב לאכול מחמת הצימאון, ושותה מים לפני טיילה כדי שתאב לאכול ג"כ א"צ לברך'.

לסעודה^[31]. מפני שאוכל פת ודגים ושותה מים או יין וכדומה קודם אכילת הבשר. ויש
 בזה גם קנינה וגם הדחת פיו. ואף שמנהג העולם^[32] להמתין אחרי אכילת חלב הצי שעה, הוא דווקא מסוף אכילת
 החלב עד אכילת הבשר, כלומר שאינו צריך להמתין הצי שעה לתחילת הסעודה אלא רק עד אכילת הבשר ותבשיליו (עפ"י דגול
 מרבבה סי' פ"ט על הש"ך סק"ג).

ב. במקום שמרגיש צורך לאכול מיני מזונות או עוגת גבינה וכדו' קודם סעודת שבת, צריך לאכול שיעור כזית מזונות^[33], מפני שצריך
 שיהיה קידוש במקום סעודה^[34]. וגם כדי שיוכל לברך אח"כ ברכה אחרונה מעין שלוש^[35] [המקדש]^[36] יזכור להוסיף על הגפן]. ויעשה הפסקה
 מועטת^[37], ולאחר מכן יאכל סעודת שבת^[38].

ג. האוכל עוגה חלבית יראה לאכול את מאכלי הבשר כגון מרק בשרי ובשר וכדומה רק לאחר מחצית השעה כנ"ל. ומ"מ צריך לדעת שצריך חיוב
 סעודת שבת היא בפת גמורה. ועכ"פ נכון להדר שלא לאכול הרבה קודם הסעודה, וכל חכם יעשה בדעת, ועיין ביאורה"ל (סי' רמ"ט ד"ה מותר)^[39].

[31] ואף שאנו מקפידים על דברי הזוהר הק' שהביא הלבוש (סי' פ"ט סק"ג), וכ"כ הש"ך (שם סקט"ז) שלא לאכול בשר אחר חלב בסעודה חדא ובשעתא חדא, והרי קידוש
 חובה להי במקום סעודה (כדאיתא בסי' רע"ג ס"ד), ואם לא עשה קידוש במקום סעודה לא יצא, וא"כ הקידוש הוא חלק מהסעודה הבשרית, ואם כן יוצא ששתיית המשקה
 החלבי לאחר הקידוש הוא בתוך הסעודה הבשרית? - ביאר מו"ר הגרי"מ שטרן שליט"א (במכתבו אלי בכת"י), שדברי הזוה"ק לא נאמרו רק אם בתוך הסעודה ממש אוכל חלב
 ובשר, ולא באופן דיין. ושוב הראני בעל "דרשת וחקרת" שדן בשאלה זו בשו"ת תשובות והנהגות ח"ז סי' ק"ג, והורה נמי הכי. ובשו"ת א"ז נדברו ח"ד סי' מ"ב כ' שאף לפי
 הזוה"ק והמקובלים א"צ להמתין, דהרי נוטל ידיו לסעודה, וא"כ הוא כסעודה אחרת. ועיין בשו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קכ"ו דחשב להפסיק ג"כ נקרא הפסק לעניין זה, עיי"ש.
 ועיין כעיי"ז בדרכי תשובה סי' פ"ט סקט"ז בשם יד יהודה. ועיין בפרי תואר סי' פ"ח סק"ו, דחומרת הזוה"ק הוא רק בבא לאכול בשר בהמה אחר גבינה. אבל המשנ"ב סי'
 תצ"ד סקט"ט כ' דאפילו בתוך הסעודה אם רוצה לאכול בשר א"צ להפסיק בברכה מ"ז רק שיהיה להחליף מפה וכלים ויקנח פיו יפה וידיח, ובתנאי שלא אכל גבינה קשה,
 עיי"ש.

[32] ס' מבית לוי.

[33] סי' רע"ג ס"ה ומשנ"ב סק"א, לעניין קידוש במקום סעודה די בכזית [אלב לסעודת שבת נכון לאכול יותר מעט יותר מכביצה פת, דכביצה עדיין היא אכילת עראי וי"א
 שאפילו בכזית ייד"ח, ונכון להחמיר לכתחילה אם אפשר (משנ"ב סי' רצ"א סק"ב)].

[34] שו"ע הרב סק"ז 'שאפשר לצאת קידוש במקום סעודה אף במיני מזונות. או רביעיית יין'. וע"ע הגהות רעק"א סי' רע"ג סק"ט. וביאורה"ל סי' רע"ג ד"ה כ' הגאונים. ועיין
 שעה"צ סק"ט 'אף בסעודה בבוקר מקדש דוקא בסעודה גמורה'.

[35] עיין משנ"ב סי' קע"ו סק"ב. וביאורה"ל שם ד"ה ברך על הפרפרת ודו"ק.

[36] הטועם בלבד א"צ להזכיר על הגפן (שערי ברכה מהדו"ח פ"ד הערה פ"ז. שו"ת משנה הלכות ח"ה סי' ל"ה בשם א"א בוטשאטש מהגרש"ו אויערבך זצ"ל, הגר"מ פינשטיין זצ"ל ועוד).

[37] האוכל פת הבאה בכיסנין (יש ג' תנאים: א. נילוש במי פירות. ב. ממולא. ג. ונכסס). או ספק פת הבאה בכיסנין, יעשה הפסקה מועטת כדי לא להיכנס לדין ספק פת
 הבאה בכיסנין לעניין ברכת המזון (סי' קס"ח ס"ז-ז), אבל מעשה קדרה כגון קוגל אטריות (ירושלמי) וכד' או דייסה, יכול לברך על המחיה (סי' קע"ו ס"ב), ואח"כ יטול ידיו מיד,
 דאין ברהמ"ז פותרו. והבשרי יאכל לאחר שעבר חצי שעה ממאכלי החלב.

[38] בשו"ע הרב סי' רצ"א סק"ג כתב: "ויכול להפסיק בד"ת או בטיול קצת. וטוב ג"כ לקום ולילך מעט ולא להישאר יושב במקומו אף שמפסיק בד"ת", עיי"ש. ושמעתי
 מהגר"מ סירוטה שליט"א דלצאת מביתו היא הפסקה.

[39] ביאורה"ל סי' רמ"ט ד"ה מותר. ומ"מ יש אנשי מעשה שמחמירין לעצמן במקום דאפשר כדעת המג"א ותיכף אחר הקידוש נוטלין לידיים ומברכין על הפת ואוכלין הכל
 בתוך הסעודה וכ"כ בספר שלחן עצי שטים ועכ"פ לכו"ע נכון להדר שלא למלא כרסו משארי אכילת קודם סעודת הפת'.

ואלה יעמדו על הברכה ויתברכו מן שמיא על שנדבו לבם לזכות את בני ישראל

<p>לע"נ הגה"צ רבי נפתלי הירצקא בן רבי יהושע זצ"ל פרנקל חבר בד"ץ העד"ח בי שו"ת אמרי בינה נלב"ע י"ז טבת תשע"ו נדבת נכדו ירדנו הרב אברהם אליעזר חוס שיחי משגיח בישיבת וויניץ ישועות משה ברפולד</p>	<p>למ"ג רבי נתן ב"ר נפתלי הירץ זצ"ל נלב"ע י"ז טבת תר"ה נדבת ירדנו הרב אברהם אורלנצק שיחי</p>	<p>למ"ג הרה"ק רבי אברהם אבא בן הרה"ק רבי יוסף זצוק"ל בעל"א אמונת אברהם" מפומטבורג נלב"ע י"ז טבת תש"ן</p>	<p>למ"ג הרה"ק רבי מרדכי חיים בן הגה"ק הוזהר לייב סלונים זצ"ל ב' מאמר מרדכי י"ב טבת תש"ד</p>
<p>לע"נ האשה החשובה מרת דבורה ב"ר דב ע"ה מרמורשטיין נלב"ע י"ז טבת תשפ"ג נדבת נכדה ירדנו הרב דוב שיחי</p>	<p>לעילוי נשמת האשה החשובה מרת רחל ב"ר יהוקאל אליהו ע"ה אשת הר"ר מאיר דוב (בערל) הופמן שליט"א נלב"ע י"ט כסלו תשפ"ה נדבת בנה ירדנו הר"ר חיים שיחי</p>	<p>לע"נ אהוב תורה ולומדיה, וד"ת שגורים בפיו בכל עת הר"ר אברהם ז"ל ב"ר הרב דוד אריה הלוי שליט"א רוזנשטיין ט"ו טבת תשפ"ב</p>	<p>לע"נ המחנך הרגול הרה"ח ר' רפאל יצחק ב"ר צבי ז"ל קפל נלב"ע ט"ו טבת תשע"ט</p>
<p>נדב לזיוכי הרבים לזכות ר' בנימין בן זלוג רועיתו להצלחת ביתם להעמיד דורות ישרים בישראל להגדיל תורה ולהאדירה</p>	<p>לע"נ מרת פנקל ב"ר עמרם יהודה ע"ה ריכמן נלב"ע כ"ה טבת</p>	<p>לע"נ האשה החשובה מרת דבורה בת הר"ר דב ע"ה מרמורשטיין נלב"ע י"ז טבת תשפ"ג נדבת נכדה ירדנו הר"ר חיים הרב שלום עוזר מרמורשטיין שיחי</p>	

יוצא לאור ע"י מכון אוצר הלכות

להארות והערות ניתן להתקשר בשעות הערב 053-3144016

אנא תרמו בעין יפה לזיוכי הרבים בעמדות נדרים פלוס "כולל - והערב נא" לציון עבור אוצר הלכות

לכל עניני הגיליון ולקבלת הגיליון A303570102@gmail.com

הגיליון הבא יו"ל בעזרת ה' תחת השם אוצר הליכות בעיצוב חדש לקראת פורים